

Social- och hälsovårdsministeriet
Pb 23
FIN-00023 STATSRÅDET

kirjaamo@stm.fi

Hänvisning
VN/10058/2020, STM053:00/2020

Kontaktperson
Knut Lönnroth, telefon +358 18 25 000 (vx1)
knut.lonnroth@regeringen.ax

Ärende
**UTLÅTANDE GÄLLANDE PROPOSITIONEN
OM IBRUKTAGANDET AV KONTAKTSPÅRNINGS-
APPILAKTIONEN SOM STÖD FÖR HANTERINGEN
AV COVID-19-EPIDEMIN**

Social- och hälsovårdsministeriet har den 29 april från Ålands landskapsregering begärt ett utlåtande gällande propositionen om ibruktagandet av en kontaktspårningsappilaktion (app) som stöd för hanteringen av covid-19-epidemin.

Social- och hälsovårdsministeriet planerar att utveckla en app för att stöda hanteringen av epidemin med hjälp av mobilteknologi och information. Den gradvisa upphävningen av det rådande undantagstillståndet kan stödjas genom att ta i bruk en app som underlättar smittspårning och åtgärder för att bryta smittkedjor. Appen skall vara frivillig och användningen av informationen skall grunda sig på personens samtycke.

Propositionen har presenterats för regeringen och godkänts den 22.4.2020. Propositionen som skickats på remiss beskriver appens utgångspunkt, verksamhetsmodell och villkor. Under den egentliga beredningen ska frågor gällande verksamhetsmodellen samt tekniska genomförandealternativ preciseras. Appen kan genomföras på olika sätt och beroende på sättet som väljs betonas frågorna gällande integritetsskyddet ur olika perspektiv.

Med förbehåll för att bilagorna endast finns tillgängliga på finska och därmed att all relevant information inte kunnat inhämtas, ger Ålands landskapsregering följande svar på de frågor som ställts i det web-formulär som skapats som en del av remissförfarandet:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=a5776155-a4cd-4f77-ba9e-030f1e31bd73&respondentId=00000000-0000-0000-000000000000&proposalLanguage=9ff64fe9-04da-4471-9f0c-3f2016e71b4f>

1. I promemorian presenteras en mobilapplikation för att stöda spårningsarbetet av smittsamma sjukdomar och att bryta smittkedjorna. Är det här ett ändamålsenligt sätt att spåra smittkedjorna?

Huvudsakligen ja.

Öppet utrymme för kommentarer gällande fråga 1:

Om appen fungerar som planerat kan den hjälpa till att spåra och stoppa smittkedjor. Då måste dels effektiv karantän komma ifråga för en person som spårats via appen, dels måste provtagning säkerställas då en sådan person utvecklar symptom. I och för sig provtas på Åland redan nu i stort sett alla som har covid19 symptom, men en app skulle kunna leda till att smittade personer söker sig till provtagning snabbare. Vid en mer omfattande smittspridning kan appen vara särskilt användbar för att underlätta smittspårning.

Emellertid framgår det inte tydligt vilka instruktioner en av appen identifierad kontakt skall få. För att en sådan person skall kunna sättas i karantän med dagpenning enligt smittskyddslagen behöver en smittskyddsläkare bedöma och utfärda ett intyg samt ge ytterligare instruktioner om karantän och uppföljning. Behöver smittskyddsläkaren då först verifiera att det faktiskt handlar om en nära kontakt till ett bekräftat fall, eller räcker det med att appen signalerar detta? Följande stycke på sidan 5, sista stycket behöver förtydligas: "...viktigt att personen själv delar informationen om sin exponering till hälsovårdsmyndigheterna då man fått en varning om eventuell exponering. På så sätt ska förutom ibruktagandet av spårningsapplikationen även registreringen av smittinformation i applikationen, öppnandet av kontaktuppgifterna i applikationen och delningen av exponeringsuppgifterna till hälsovården baseras på personens samtycke." Exakt vilken smittinformation i applikationen avses? Behöver personen ge en kod eller ange exakt var hen har vistats för att kunna verifiera att hen faktiskt varit i kontakt med ett bekräftat fall? Här är ett scenario att beakta: en person B (identifierad av appen som nära kontakt) som har varit på Åland i mer än 14 dagar kontaktar sjukvården och meddelar att appen säger hen varit nära ett bekräftat fall. Samtidigt har det under senaste 14 dagarna bara bekräftats ett fall där person A (indexfall) varit i strikt självkarantän efter en resa utomlands. Faller det på smittskyddsläkaren att reda ut eventuell diskrepans mellan information från appen och tillgänglig lokal epidemiologisk information och information som delgetts av bekräftade fall vid smittspårning?

Det är viktigt att appen publiceras på åtminstone finska och svenska. Enligt språklagen 423/2003 § 23 gäller: "*Myndigheterna skall i sin verksamhet självant se till att individens språkliga rättigheter förverkligas i praktiken. En tvåspråkig myndighet skall betjäna allmänheten på finska och svenska. Myndigheten skall både i sin service och i annan verksamhet utåt visa att den använder båda språken. När en tvåspråkig myndighet tar kontakt med enskilda individer eller juridiska personer skall myndigheten använda deras eget språk, om den vet vilket det är eller utan oskäligt besvär kan få reda på det, eller använda både finska och svenska.*" Lagen tillämpas hos statliga myndigheter (423/2003 § 3).

Slutligen kommer det för Ålands del vara ytterst viktigt att appen kan användas av resenärer och sommarboende på Åland. Om resenärer från Sverige och andra länder skall kunna ladda ner och använda en finsk app, kommer det då fungera med utländskt telefonabonnemang? Hur ska man hantera gränsöverskridande smittspårning, tex då svenskar kommer till Åland eller mer allmänt på färjor och flyg. Planeras samordning t.ex. med andra nordiska länder?

2. Har aspekterna gällande personuppgifter och integritetsskyddet sakenligt beaktats i propositionen?

Huvudsakligen nej.

Öppet utrymme för kommentarer gällande fråga 2:

Om smittskyddsläkare behöver verifiera att en person faktiskt varit i nära kontakt med ett indexfall, utfärda intyg, följa upp, eventuellt provta och anmäla eventuellt positivt fall, så kan integriteten brytas och för en person som sedan testas positivt för covid19 tar även ytterliga kontaktspårning kring denna person vid. Integriteten förefaller vara skyddad endast för personer som inte identifieras som nära kontakt till ett indexfall. Man kan i och för sig hävda att samma sak gäller vid sedvanlig smittspårning, men det är viktigt att de som frivilligt laddar ner appen är medvetna om denna eventuella konsekvens. Risken för integritetsintrång är större i en mindre befolkning.

3. Är ändringarna i lagstiftningen som identifierats i promemorian tillräckliga

Huvudsakligen nej.

Öppet utrymme för kommentarer gällande fråga 3:

Landskapsregeringen betonar vikten av att självstyrelselagen (1991:71) för Åland beaktas vid genomförandet av ändringar i lagstiftningen. Det är viktigt att appen kan användas utan Kanta-anslutning eftersom Åland inte är anslutet.

Det behöver förtydligas vilket lagstöd som kommer gälla för att kunna identifiera och följa upp en person som inte är finsk medborgare, som rest till Finland och laddat ner appen och sedan i Finland eller efter hemkomst till sitt hemland får en notis om kontakt.

4. Eventuella specificerade förslag på författningsändringar

Inga specifika.

5. Vilken nytta uppskattar ni att applikationen har och för vilka instanser?

Se ovan.

6. Vilka risker kan riktas mot beredningen eller användningen av applikationen?

Se ovan.

7. Övriga anmärkningar gällande promemorian och bilagan. Du kan även presentera åsikter gällande nödvändig datahantering och utvecklingen av datasystemen i spårningsprocessen.

Inga övriga anmärkningar.

Minister

Annette Holmberg-Jansson

Landskapsläkare

Knut Lönnroth